

Ontwikkeling zonneparken
in buurtschappen Zwolle, Hupsel en Holterhoek

Contactgroep Holterhoek

Belangenvereniging Hupsel

Beste inwoners van onze buurtschappen,

Zoals natuurlijk bekend worden in onze buurtschappen door diverse partijen meerdere zonneparken ontwikkeld. Door middel van dit gemeenschappelijk schrijven naar onze gehele gemeenschap (dus heel Zwolle, Hupsel en Holterhoek) willen we een actuele stand van zaken geven waarbij wij ook onze rol willen toelichten.

Het zijn lastige zaken die soms ook op velerlei manieren uit te leggen zijn. Wij hopen toch dat we dit in jip&janneke-taal zo volledig mogelijk en begrijpbaar voor iedereen neergezet te hebben. Waarschijnlijk was een échte informatie-avond beter geweest, maar helaas is dat door corona niet mogelijk.

Bij vragen kunt U natuurlijk terecht bij uw eigen Contactgroep/Belangenvereniging. Tot slot natuurlijk ondanks de moeilijke tijden allemaal heel fijne feestdagen en vooral een gezond en ook voorspoedig 2021 gewenst.

Met vriendelijke groet,

Chris Bomers
Contactgroep Zwolle

Frans van Ruth
Belangenvereniging Hupsel

Gilbert Heutinck
Contactgroep Holterhoek

Wat is de aanleiding?

Natuurlijk zien we allemaal dat de aarde aan het veranderen is: Anders omgaan met energie is daar een onderdeel van en daar zal iedereen zijn/haar steentje aan bij moeten gaan dragen. In de Achterhoek is dit vanuit het Akkoord van Parijs doorvertaald in een Landelijk Klimaatakkoord en vervolgens regionaal in een Akkoord van Groenlo en een (nu nog concept) RES Achterhoek1.0.

Uiteindelijk ligt er de doelstelling om in 2050 volledig energieneutraal te zijn. De Achterhoekse gemeenten willen in 2030 energieneutraal zijn zonder mee-rekening van transport&vervoer. In het begin 2021 nog vast te stellen RES wil men een roadmap neerzetten, maar er is nog veel discussie over de berekeningswijze en vooral ook de wijze waarop locaties voor zon-&windenergieprojecten en draagvlak gevonden moeten worden. De gemeenten Oost-Gelre en Berkelland hebben echter, vooruitlopend op andere gemeentes, al wel beleid ingericht waardoor ze nu al aantrekkelijk zijn voor zon- en windenergieprojecten:

- In Oost-Gelre nodigt men in meerdere fases inwoners uit om in te schrijven voor bijvoorbeeld zonneparken. Op dit moment loopt de eerste fase. Als voorwaarde stelt de Gemeente Oost-Gelre dat minimaal 50% lokaal geïnvesteerd wordt, daarnaast is het maximum van 50ha cultuurgrond in de hele gemeente Oost-Gelre gesteld.
- In Berkelland heeft men met het RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie)Beleid vastgesteld. Hierin staan ons inziens niet al te strenge voorwaarden voor onder andere ook participatie etc. Echter op 26-05-2020 heeft de Gemeenteraad een motie aangenomen: In Berkelland is het maximum oppervlak van zonneparken op 140 ha gesteld en geldt de verplichting dat er minimaal 50% lokaal geïnvesteerd moet worden.

Deze 50% lokale investering heeft tot doel dat vooral de lokale gemeenschap financieel kan meeprofiteren van deze nieuwe vormen van energieopwekking. De manier waarop dit plaats vindt is aan de ontwikkelaar, maar vaak wordt AGEM hierbij betrokken. AGEM is een echte coöperatie, opgericht door de gemeenten maar inmiddels zijn ook vijftien Achterhoekse energie coöperaties lid. Zij hebben de volgende missie: Energie-verduurzaming van de Achterhoekse economie: Van, voor en door Achterhoek! Voor meer informatie zie www.agem.nl.

Wat is de stand in onze buurtschappen?

In Zwolle (Oost-Gelre) hebben zich in de 1^e fase 2 inwoners uit Zwolle gemeld. De gemeente heeft aangegeven dat beide initiatieven aan de gestelde uitgangspunten van het beleid voldoen. Voor locatie Hegemansweg; is reeds een VerklaringvangeenBezwaar afgegeven, voor locatie Zomereiken is in oktober 2020 de procedure gestart.

In Hupsel en Holterhoek (Berkelland) heeft IXZon, een ontwikkelaar uit Leiden, al vóór 26-05-2020 procedures op gestart voor 2 parken aan de Eimersweg en Boksveenweg, waardoor men niet aan de 50% lokale investering hoeft te voldoen. In Hupsel lopen er daarnaast nog drie andere initiatieven voor twee parken 2 van ca 10 ha en één van 2 ha. Echt concrete informatie heeft gemeente ons niet gegeven, maar op basis van gesprekken kan verondersteld worden dat er participatieovereenkomsten met de gemeente gemaakt zijn en dat deze dus tot de 140 ha behoren mits men aan de 50% lokale investering voldoet.

Participatie

Participatie gaat vooraf aan het vergunningverleningsproces en is van groot belang om omwonenden in een vroegtijdig stadium te betrekken bij initiatieven. Het doel van participatie is het bereiken van draagvlak in de omgeving, waardoor het proces van vergunningverlening soepeler verloopt.

Er is echter geen verplichting dat 'de omgeving' ingestemd moet hebben, dat kan men de ontwikkelaars niet opleggen.

Zowel de initiatiefnemer/ontwikkelaar als de Gemeente dienen dus de omgeving wel goed te informeren. Ook kan er een compensatieregeling worden aangeboden, bijvoorbeeld door middel van een omgevingsfonds. De definitieve van 'de omgeving' ziet de gemeente als ondernemersrisico en laat men aan de ontwikkelaars. En ontwikkelaars bepalen dan hun omgeving op basis van basis van gevoerde rechtszaken waaruit blijkt dat alleen omwonenden binnen een straal van 250-500 meter echt recht hebben op compensatie. Daarbuiten wordt toch vaak gesteld dat men geen hinder/overlast ondervindt.

De wijze van informatieverstrekking moet door de ontwikkelaars vastgelegd worden in een Participatieverslag. Inhoudelijk worden er door de gemeente geen beoordeling gegeven bij de procedures. De gemeente controleert enkel of alle stappen en procedures goed doorlopen zijn. Vooral dat heeft tot veel onbegrip bij de gemeenschap geleid.

Maar stel alle bovenstaande initiatieven voor zonneparken gaan door, dan hebben we in onze drie buurtschappen 60 tot 70 ha aan zonneparken. Ons inziens een te groot aandeel omdat een evenredige verdeling over de volledige gemeente mogelijk had kunnen zijn.

Waarom zijn onze buurtschappen zo interessant?

De belangrijkste reden hiervoor is dat er zich op de Laarberg een schakelstation van Liander bevindt. Onlangs is daar ook een nieuwe kabel verbonden met een groot onderstation in Borculo. Binnenkort wordt dat onderstation verzaagd, waardoor er op het middenspanningsnet op de Laarberg meer capaciteit aanwezig is voor energielevering. En dus daarom is ons gebied zo interessant voor zonneparken!

Gemeentes geven aan dat deze ontwikkeling hen ook verrast heeft. Maar op basis van het Beleid kan, mag en wil men geen regie nemen in het bepalen van zon-&windenergieprojecten en dus ook niet in zonnepark-locaties in ons gebied

Foto schakelstation op De Laarberg

Kamp Holterhoek

Aanvankelijk ging men ervan uit dat een zonnepark een ongewenste invloed zou hebben op de radar-antenne's van Defensie. Hierdoor zou er slechts ruimte zijn voor vier zonneparken binnen een straal van 5 km rondom Kamp Holterhoek. Maar inmiddels is na onderzoek geconcludeerd dat een zonnepark met een aanpassing in de installatie ook zó aangelegd kunnen worden, dat er geen beïnvloeding van de radar is.

Die aanpassing wordt nu als voorwaarde in de vergunning van deze zonneparken opgelegd en gehandhaafd. Tegelijk betekent dit ook dat er meer initiatieven mogelijk zijn. Zowel grootschalige zonneparken maar ook kleinschalige "zon-op-dak"- of "zon-op-erf"- projecten.

Wat is onze rol als Contactgroep?

Wij hebben naar de gemeentes nadrukkelijk uitgesproken dat onze bevolking:

- zich vooral wil richten op zon-op-dak of eventueel zon op eigen erf
- geen voorstander is van grote zonneparken op cultuurgrond
- en vóór een evenredige verdeling van (grootschalige) zonneparken over de hele gemeente is.

Grootschalige zonneparken hebben een aanzienlijke impact op het uitzicht en leefbaarheid van de omwonenden.

Daarnaast kan het de ontwikkelmogelijkheden voor bijvoorbeeld melkveebedrijven in onze gemeenschap aanzienlijk beperken. Dat het ook een bedreiging kan vormen voor de saamhorigheid blijkt wel uit de commoties tussen voor- en tegenstanders.

In de afgelopen maanden hebben wij, bewust op de achtergrond, diverse keren met wethouders, ambtenaren, initiatiefnemers en ook bezwaarmakers gesproken. Voor ons staat één ding bovenaan: Als contactgroep of belangenvereniging kiezen we geen partij. Wat ons betreft is "Noaberschap" een groot goed: Met mekare, veur mekare. We willen op de kermis samen een biertje kunnen blijven drinken!

Helaas hebben wij de door de gemeente gehanteerde controle op participatietrajecten als zeer frustrerend ervaren: Er zijn vele inspraakreacties en zienswijzen ingediend, maar in de beantwoording wordt hier niet, onvolledig of tegenstrijdig op geantwoord. Niet het belang van de gemeenschap, maar het vastgestelde beleid wordt bovenaan gesteld. Dit terwijl de landelijke overheid en ook de RES uitgaat van energietransitie-opgave van en door de gemeenschap zelf! Wij hebben ons ongenoegen hierover meermaals bij betrokken wethouders aangekaart.

Een alternatiefplan

Als contactgroepen hebben wij namens de bewoners een rol in de energietransitie. Daartoe hebben we eerst diverse alternatiefplannen voorgedragen: Waarom zou er bijvoorbeeld geen centraal gelegen zonnepark nabij de Laarberg kunnen komen? Aangezien beide gemeentes de Laarberg ook al samen willen uitbreiden? En er zeer zeker een betere businesscase was ontstaan omdat je dan energie opwekt kort bij waar het ook verbruikt wordt en om dat daar dus schakelstation gevestigd is.

Maar vanuit het in het beleid vastgestelde uitnodigingsplanologie wil de gemeente niet de regie nemen en laat men dit aan de initiatiefnemers. En zo werden wij als contactgroepen ineens een initiatiefnemer van dit alternatiefplan en zouden wij alle partijen bij elkaar moeten gaan brengen om dat alternatiefplan mogelijk te maken: Een natuurlijk onmogelijke taak aangezien alle zonnepark-ontwikkelaars al participatie-overeenkomsten voor hun eigen ontwikkeling met de gemeente hadden afgesloten. Dus daarmee is dat ons inziens beste alternatief-plan ter ziele gegaan. Een gemiste kans...

Maar we blijven ons vanuit onze rol als spreekbuis tussen gemeente en gemeenschap nog steeds positief opstellen in onze bijdrage aan de energietransitie. En dan vooral om alle lokale initiatieven voor zon-op-dak/erf en andere duurzame energieprojecten mogelijk te maken!

Daarom zetten we nu op het volgende in:

Voor zonneparken, zon-op-dak/erf of andere duurzame energiebronnen is een goed infranetwerk van Liander belangrijk. Dit bestaat uit een middenspanningsnet (waar zonneparken direct gebruik van maken) en een laagspanningsnet naar de individuele adressen (waar voor een goede businesscase zon-op-dak/erf normaliter gebruik van maken). Tot ca 300 zonnepanelen is Liander ook verplicht je aan te sluiten. Maar op diverse locaties (agrarische bedrijven) in onze buurtschappen zijn reeds beschikkingen voor SDE-subsidie voor grotere zon-op-dak-projecten afgegeven, maar kan de initiatiefnemer dit nog niet aan gaan leggen omdat dus het laagspanningsnet niet toereikend is.

Naar de gemeente hebben we aangegeven dat dát in het licht van de energietransitie niet valt uit te leggen naar de gemeenschap. Wel doorgaan met de ontwikkeling van zonneparken en zon-op-dak/erf stukt in ons zelfde buurtschap vanwege het niet toereikende infranetwerk...

De gemeente geeft vervolgens aan dat men deze geluiden vaker hoort. Maar bij het ontbreken van kennis over concrete gevallen kan de gemeente dit bij Liander niet aan de orde stellen en door privatisering in de energiesector ook niet afdwingen. Als contactgroepen hebben we daarom aangeboden te inventariseren welke initiatieven er zijn, zodat we dit kunnen bundelen met alle initiatiefnemers, Liander en gemeente om zo te komen tot één integraal actieplan voor aanpak electra-infranetwerk in onze buurtschappen richting het schakelstation!

Een groep bewoners in ons buurtschap is reeds in gesprek met AGEM om te kijken of er toch mogelijkheden zijn om deze toch al eerder aan te sluiten. Bijvoorbeeld door middel van een gezamenlijke coöperatie die opdracht geeft voor aanleg van een gezamenlijke middenspanningskabel naar meerdere adressen. Of door middel van een gezamenlijke batterij-opslag om de ontstane piek-levering in zonnige zomerdagen af te toppen. Die alternatieven worden nu zowel financieel en juridisch door AGEM samen met Liander in beeld gebracht. Wellicht heeft U er al iets van gelezen? Zie anders dit artikel: www.agem.nl/nieuws/onderzoek-naar-innovatieve-oplossingen-voor-meer-agrarische-zonnedaken-in-de-achterhoek

Maar wij zijn nog niet gerust gesteld. We zijn dus vooral bang dat, als alle zonneparken er eenmaal liggen, er in het schakelstation op de Laarberg geen ruimte meer is voor kleinschaligere zon-op-dak/erf-initiatieven. Daarom vragen we op dit moment vooral bij de gemeente Berkelland (zowel bestuurlijk als politiek) aandacht voor deze materie. Kan er bijvoorbeeld geen tijdelijke pas-op-de-plaats gemaakt worden voor zonnepark-initiatieven die nog niet in procedure zijn totdat er volledig duidelijkheid is over het infranetwerk van Liander?

Onder andere deze vragen liggen nu weer bij de gemeentes. Medio februari 2021 gaan we weer in gesprek om hopelijk samen nu wel een concreet actieplan te maken waarmee we ons best gaan doen om alle huidige zon-op-dak/erf-projecten mogelijk te maken en tegelijkertijd zoveel mogelijk opbrengsten van energietransitieprojecten in ons eigen buurtschap te houden.

Maar daarom willen we als contactgroep / belangenvereniging wel tot slot 2 oproepen doen:

Oproep 1: Meldt U aan als u een duurzaam energieproject heeft. Dit kan dus een 'zon-op-dak' project zijn, groter dan ca 300panelen. Maar ook een 'zon-op-erf'- project behoort tot de mogelijkheden. Nadere informatie omtrent dit 'zon-op-erf vindt u bijvoorbeeld op de site van de site van AGEM: www.zonoperf.eu! Daar kunt U ook natuurlijk voor nadere informatie terecht. Maar ook kan dit een ander project zijn. Bijvoorbeeld biogas of wind-energie. Officieel is er voor grote windmolens op dit moment al wel een 'pas-op-de-plaats' in beide gemeentes, maar ook een (veel) kleinere windmolen zou in combinatie met andere initiatieven best mogelijk zijn en ook rendabel kunnen worden...

Loopt U dus met een idee in deze richting? Meldt U dan aan via noabers-veur-zonnedak@outlook.com. Dan komt U in contact met de bewonersgroep die reeds met AGEM in contact is over dit onderwerp. In het totaalplan dat er richting Liander wordt opgestart worden uw initiatieven dan ook meegenomen. Uw aanmelding is natuurlijk vrijblijvend, u kunt dus altijd van uw plannen afzien. Bovendien wordt uw aanmelding vertrouwelijk behandeld.

Graag ontvangt deze bewonersgroep uw aanmelding uiterlijk januari 2021. Zodat deze inventarisatie ook weer meegenomen kunnen worden in de gesprekken met gemeente en Liander die in februari gepland staat.

Daarnaast nog een 2e oproep:

Voor plan Zomereiken is AGEM bezig met een nieuwe coöperatie. Deze coöperatie is voor de helft eigenaar van het zonnepark en is samen met Sunvest verantwoordelijkheid voor de financiering, contractering, realisatie en beheer tijdens de exploitatieperiode. De coöperatie is ook medeverantwoordelijk voor het opruimen van de installaties na 25 jaar volgens voorschriften die in de omgevingsvergunning komen te staan. De invulling van dit alles wordt dus bepaald door de eigenaren van het park, namelijk Sunvest en de coöperatie Zonnepark Zomereiken U.A.

Voor de financiering brengt de coöperatie eigen vermogen in. Dit wordt bijeen gebracht met crowdfunding en door het uitgeven van zondelen. Kopers van zondelen worden tevens lid van de coöperatie. Het rendement op deze zondelen volgt het rendement op de investeringen en wordt uitgekeerd wanneer daar ruimte voor is.

Maar de coöperatie is nu op zoek naar de invulling van een evenwichtig bestuur dat nu al bestaat uit vertegenwoordigers vanuit de lokale energie coöperatie Groenkracht Groenlo en Agem. De coöperatie is nu op zoek naar een 3e bestuurslid en wil graag hebben dat hiermee de directe omgeving van het park wordt vertegenwoordigd en zoekt hiervoor gegadigden.

Als contactgroepen zijn we dus nogmaals voorstander dat (als dit park er gaat komen) de financiële voordelen ook lokaal in onze eigen gemeenschap terugvloeien. Er worden ook mogelijkheden bekeken voor alle investeringsniveau's, dus voor ook mensen met een beperkter budget kunnen meeprofiteren. We zouden het dan ook van harte ondersteunen dat er in het bestuur van deze coöperatie mensen uit onze eigen gemeenschap komen, zodat we ook zelf hierin kunnen meedenken. Heeft U interesse of wilt U meer informatie wat deze functie inhoudt? Mailt U dan naar zomereiken@agem.nl.